

Дата: 03.05.2022

Група: ТУ-1

Предмет: Основи бухгалтерського обліку

УРОК № 42

ТЕМА: Акцизний збір.

МЕТА:

- Ознайомити учнів з порядком нарахування та сплати акцизного збору
- Сформувати в учнів відомості про платників акцизу та норми його нарахування
- Сприяти всебічному розвитку особистості;
- Виховувати інформаційно-освічену людину.

Вивчення нового матеріалу:

1. Акцизний збір

Акцизи являють собою непрямі податки на окремі товари, які включаються до ціни товару й оплачуються покупцями. Ці податки встановлюються, як правило, на дефіцитну та високорентабельну продукцію і товари, що є монополією держави. Особливістю акцизного збору треба визнати, насамперед, більш яскраво виділену, порівняно з іншими, регулюючу функцію податків. Саме через неї здійснюється коригування попиту та пропозиції при підвищенні ціни товару за рахунок включення до неї акцизного збору під час реалізації товарів. Отже, держава виділяє товари, що можуть бути віднесені до предметів розкоші або становлять сферу споживання забезпечених верств населення, і акумулює кошти, які сплачуються цією групою населення при купівлі подібних товарів. Саме за рахунок цих коштів формуються фонди, які використовуються на фінансування соціальних програм, видатків для підтримки малозабезпечених верств населення.

Механізм акцизних зборів дуже схожий з податком на додану вартість. При цьому вони і введені в Україні фактично разом. Ці податки збільшують ціну товару, оскільки входять до неї у вигляді певної надбавки на стадії реалізації. Акцизний збір і податок на додану вартість визначаються розміром споживання і не залежать від доходу або майна платника. Врешті, вони спрямовані на споживача товарів (послуг), а особа, яка реалізує товари (роботи, послуги), є фактично «агентом» держави зі збирання і перерахування податків до бюджету. Ці податки належать до непрямих, що зумовлено їх впливом на зростання цін на товари, і тим, що вони сплачуються споживачами не прямо, а у вигляді надбавки до ціни товару. Отже, діє прихована форма перерозподілу частини доходів кінцевих споживачів.

Але існують принципові моменти, які відрізняють акцизний збір від податку на додану вартість.

1. Акцизним збором в Україні обкладаються тільки товари (продукція), а податком на додану вартість - операції з продажу як товарів, так і робіт, послуг незалежно від того, який характер вони мають, — виробничий або невиробничий,

2.Акцизним збором обкладається порівняно невелика група підакцизних товарів; податком на додану вартість — всі, за невеликим винятком, товари.

3.Ставки акцизного збору численні і залежать від групи товарів. Він нараховується і сплачується тільки один раз; податок на додану вартість передбачає дві ставки: 20 відсотків і нульову та сплачується багаторазово, на кожному етапі виробництва і продажу товару.

4.Споживачами підакцизних товарів, як правило, є більш вузькі верстви населення, тоді як податок на додану вартість має універсальний характер і справляється фактично з усіх споживачів.

5.Акцизний збір справляється один раз при первісній реалізації виробленої підакцизної продукції або при ввезенні підакцизних товарів на територію України. Цим акцизний збір відрізняється від податку на додану вартість, який являє собою складний багатоступінчастий податок.

Механізм акцизного збору закріплено Декретом Кабінету Міністрів України від 26 грудня 1992 р. «Про акцизний збір». Першою статтею цього нормативного акта закріплено поняття акцизного збору як непрямого податку на окремі товари (продукцію), визначені законом як підакцизні, що включається до ціни цих товарів (продукції). Відповідно до Закону України від 22 березня 2001 р. «Про внесення змін до Декрету Кабінету Міністрів України «Про акцизний збір» істотно змінено формулювання поняття «акцизний збір». У ньому об'єднано три ключові ознаки. По-перше, акцизний збір є непрямим податком. На даний час це єдиний податок, який визначено чинним податковим законодавством непрямим. По-друге, це податок на окремі товари (продукцію), визначені законом як підакцизні. По-третє, суми акцизного збору підлягають включенню до ціни підакцизних товарів (продукції).

2. Платники акцизного збору

Платників акцизного збору законодавство України поділяє на такі категорії.

1.Суб'єкти підприємницької діяльності, а також їх філії, відділення (інші відокремлені підрозділи) — виробники підакцизних товарів на митній території України, у тому числі з давальницької сировини по товарах (продукції), на які встановлені ставки акцизного збору у твердих сумах, а також замовники, за дорученням яких виготовляється продукція на давальницьких умовах по товарах, на які встановлені ставки акцизного збору у відсотках до обороту, які сплачують акцизний збір виробнику. Отже, якщо предметом операції з переробки давальницької сировини є виробництво продукції, що обкладається акцизним збором по ставках, визначених у відсотках до обороту, платником виступає замовник, який, до речі, сплачує цей податок не до бюджету, а виробнику, тобто переробнику. По-друге, якщо предметом договору з переробки давальницької сировини є підакцизні товари (продукція), на які встановлені ставки акцизного збору в твердих сумах, платником є суб'єкт підприємницької діяльності — виробник таких товарів, тобто переробник. До цієї ж групи відносяться нерезиденти, які здійснюють виготовлення підакцизних товарів (послуг) на митній території України безпосередньо або через свої постійні представництва або осіб, прирівняних до них, відповідно до законодавства. Необхідно зазначити, що якщо перша підгрупа платників діє на території України відповідно до загального податкового навантаження, до загальних та вичерпних норм національного податкового законодавства, то податковий режим другої підгрупи виробників

підакцизних товарів та послуг деталізується статусом їх як нерезидентів та, відповідно до цього, цілою низкою міжнародних угод щодо оподаткування.

2. По ввезеним на територію України товарам — суб'єкти підприємницької діяльності, інші юридичні особи, їх філії, відділення, інші відокремлені підрозділи, які імпортують на митну територію України підакцизні товари.

Умовою сплати акцизного збору та підакцизного вантажу при перевезенні є надання митниці копії платіжного доручення, яке завізовано митним органом за місцем державної реєстрації підприємства, на загальну вартість обов'язкових платежів, що повинні бути сплачені до державного бюджету. Вони перераховуються на депозитні рахунки митних органів за місцем державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності. Ця сума повинна відповідати сумі визначених податкових платежів, яку необхідно сплатити за партію товару, ввезену за однією акцизною вантажною митною декларацією. Ця декларація являє собою документ, який заповнюється на уніфікованому бланку і містить відомості про вантаж, що буде ввезено на територію України з метою імпорту. Він використовується митними органами для посилення контролю за митним оформленням підакцизного товару.

Акцизні декларації подаються до митниці за місцем державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності разом з такими документами:

1) зовнішньоекономічним контрактом;

2) двома копіями платіжного доручення, завіреними суб'єктом підприємницької діяльності на суму встановлених платежів;

3) примірником заявки розрахунку з оцінкою податкової інспекції про суму фактично сплаченого акцизного збору під час купівлі марок акцизного збору.

3. Фізичні особи — резиденти або нерезиденти, які ввозять (пересилають) підакцизні речі або предмети на митну територію України у вигляді супроводжувального або несупроводжувального багажу, а також фізичні особи, які одержують такі підакцизні речі (предмети), що переслані з-за митного кордону України у виді поштових чи інших відправлень або несупроводжувального багажу, в обсягах або вартістю, що перевищують норми безмитного провезення (пересилання) для таких фізичних осіб, визначені митним законодавством. До цієї категорії платників належать юридичні або фізичні особи, які купують (одержують) в інші форми володіння, користування або розпорядження підакцизні товари у податкових агентів.

Податковий агент не є платником акцизного збору, але є особою, уповноваженою законодавством нараховувати, стягувати акцизний збір з його платників та вносити його до бюджету, а також нести відповідальність за невиконання або неналежне виконання таких повноважень.

Згідно із Законом України «Про внесення змін до Декрету Кабінету Міністрів України «Про акцизний збір» при ввезенні в Україну податковими агентами підакцизних товарів вони не сплачують акцизний збір при розмитуванні цих товарів, а при продажу на території України зобов'язані включити до їх вартості відповідну суму акцизного збору, одержати її від покупців і перерахувати до бюджету. Слід зазначити, що відповідно до останньої частини ст. 7 Декрету Кабінету Міністрів України «Про акцизний збір», податкові агенти практично не матимуть можливості здійснювати діяльність з тими підакцизними товарами, що підлягають ліцензуванню або маркуванню акцизними марками.

3. Об'єкт оподаткування

Об'єкт оподаткування залежить від характеру й основ класифікації підакцизних товарів, тобто окреслюється головними підходами до визначення предмета оподаткування. Предмет оподаткування дуже близький до об'єкта, однак необхідно зазначити, що об'єкт є підсумковим поняттям, а предмет оподаткування визначається конкретними особливостями. Стаття 3 Декрету Кабінету Міністрів України «Про акцизний збір» від 26 грудня 1992 р. виділяє три основних підходи до визначення об'єкта оподаткування, і в цьому законодавчому акті зроблено спробу встановити зв'язок між статтею, що закріплює категорію платників акцизного збору, та об'єктами оподаткування.

По-перше, це обороти з реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції), в тому числі з давальницької сировини, шляхом їх продажу, обміну на інші товари (продукцію, роботи, послуги), безоплатної передачі товарів (продукції) або з їх частковою оплатою, а також обсяги відвантажених підакцизних товарів (продукції), виготовлених з давальницької сировини.

По-друге, обороти з реалізації (передачі) товарів (продукції) для власного виробництва, промислової переробки (крім оборотів з реалізації (передачі) для виробництва підакцизних товарів), а також для своїх працівників.

По-третє, вартість товарів (продукції), що імпортуються (ввозяться, пересилаються) на митну територію України, в тому числі в межах бартерних (товарообмінних) операцій або без оплати їх вартості або з частковою оплатою. Митна вартість є базою для обчислення податків і зборів, що справляються митницею. Відомості про митну вартість товарів та інших предметів, переміщуваних через митний кордон, декларанти заявляють під час декларування відповідно до правил, що діють в Україні. Вони повинні ґрунтуватися на достовірній, кількісно визначеній і документально підтвердженній інформації. Податкове навантаження на ввезення (вивезення) продукції в Україну (з України), що забезпечується митницею відповідно до кожного податку або збору, можна описати формулою:

$$\mathbf{P} = \mathbf{B} \times \mathbf{C},$$

де $\mathbf{P}$ — сума податку (збору), що підлягає сплаті;

$\mathbf{B}$ — база оподаткування, що ґрунтується на митній вартості або на фізичних показниках товару;

$\mathbf{C}$ — ставка податку (збору).

Основою для визначення об'єкта оподаткування і нарахування акцизного збору є вантажна митна декларація, де обчислена сума акцизного збору вказується окремим рядком. Акцизний збір нараховують, виходячи з митної вартості, перерахованої за курсом Національного банку України, який діяв на день надання вантажної митної декларації. Фактично сплачена сума мита і митних зборів враховується лише у разі, якщо за імпортні підакцизні товари, ввезені для виробництва підакцизних товарів та за які до або під час проведення митних процедур не був сплачений акцизний збір. Обов'язковою умовою при цьому є використання товарів не для виробництва підакцизних товарів.

4. Ставки акцизного збору

У статті 4 Декрету Кабінету Міністрів України «Про акцизний збір» від 26 грудня 1992 р. визначено два типи ставок акцизного збору: у відсотках до обороту з

продажу та в твердих сумах з одиниці реалізованого товару (продукції). Додаток є необхідним елементом нормативних актів, який регулює механізм акцизного збору і містить перелік товарів (продукції), що закріплені як підакцизні. Цей перелік тісно пов'язаний з кількома статтями, що закріплюють рівень ставок цього збору. Як відомо, ст. 4 Декрету Кабінету Міністрів України «Про акцизний збір» визначає ставки акцизного збору, а за окремими товарами їх конкретизовано в додатку. Як уже зазначалося, особливістю закріплення акцизного збору є відсутність базової ставки і використання системи конкретних ставок для окремих товарів. Цей перелік підакцизних товарів і ставок дуже різноманітний. Рівень ставок становить від 10 до 300 відсотків. Такий розрив відбувається у зв'язку з появою в якості об'єкта оподаткування митної вартості імпортованих товарів. Використання ставок такого рівня пояснюється тим, що відбувається розрахунок щодо імпортованих товарів у відсотках до митної вартості з урахуванням мита.

Обов'язковим елементом системи нормативних актів, що регулюють справляння акцизного збору, є кілька додатків. У сучасних умовах це перелік підакцизних товарів та ставок, що їм відповідають. Здається, що стосовно акцизного збору такий механізм є дієвим, оскільки перелік підакцизних товарів досить широкий, його часто змінюють, тому дуже незручно закріпити його в самому акті, який регулює справляння акцизного збору.

Використання додатка, що закріплює перелік підакцизних товарів і їх ставок, можна розглядати як певне положення, що кореспондує механізму правового регулювання ставок і пільг. Застосування ставок від 10 до 300% чітко вказує на інтереси держави у виробництві або імпортуванні тих або інших товарів, коли деяким з них за рахунок більш низьких ставок надаються за підсумками пільгові умови.

5. Пільги щодо акцизного збору

Декрет Кабінету Міністрів України від 26 грудня 1992 р. буде закріпляти з 1 січня 2004 р. такі види звільнення від акцизного збору.

1.Акцизний збір не справляється з товарів, що були вивезені(експортовані) платником акцизного збору за межі митної території України. Акцизний збір не справляється з підакцизних товарів, що імпортуються на митну територію України, якщо з таких товарів згідно із законодавством України не справляється ПДВ у зв'язку із звільненням, передбаченим для транзитних товарів, товарів на митних складах, ре експортованих товарів, товарів, що спрямовуються до магазинів безмитної торгівлі, товарів, що призначаються для переробки під митним контролем. В цьому разі акцизний збір треба включати до ціни відвантаженої продукції і сплата його до бюджету здійснюється у встановлені строки. Система звільнення від сплати податків під час експорту виконує два завдання: а) проведення політики, яка спрямована на розширення експортного потенціалу держави;б) усунення перешкод міжнародного обміну товарами.

2.Не підлягає оподаткуванню оборот від реалізації легкових автомобілів спеціального призначення для інвалідів, сплата вартості яких проводиться органами соціального захисту, а також легкових автомобілів спеціального призначення (швидка медична допомога тощо) за переліком, визначеним Кабінетом Міністрів України. Вказана пільга діє тільки щодо спец-автомобілів, які ввозяться на митну територію України.

Також не підлягають оподаткуванню акцизним збором підакцизні товари, які переміщуються через митну територію України транзитом. У разі надходження платежів при настанні гарантованого випадку при транзиті товарів через територію України, їх перерахування до Державного бюджету здійснюється в порядку, який передбачено чинним законодавством. Товари, які ввозяться на територію України у режимі тимчасового ввезення з умовою про зворотне вивезення, не підлягають оподаткуванню акцизним збором.

Отже, щодо акцизного збору податкові пільги дещо скорочені і складають вищезазначені блоки системи пільг. Але, на нашу думку, необхідно звернути увагу на одну важливу особливість пільг щодо акцизного збору. Можна виділити окремий своєрідний різновид податкових пільг — похідні. Особливістю цих пільг є інший порядок державних обмежень. За іншими видами податків податкові пільги стосуються всіх предметів оподаткування і їх обмеження встановлюється саме через систему пільг. Щодо акцизного збору перший рівень обмежень держави встановлюється ще на стадії закріплення вичерпного переліку підакцизних товарів, а податкові пільги застосовуються вже до цього обмеженого кола і, таким чином, пільгового переліку. Необхідно пам'ятати, що пільги щодо акцизного збору стосуються саме сплати податку і не звільняють платника від обов'язку податкового обліку та звітності (у тому числі щодо пільгових товарів).

6. Порядок обчислення і сплати акцизного збору

Акцизний збір може розраховуватись за ставкою у процентах до обороту з продажу:

—з товарів, що вироблені на митній території України, —виходячи з їх вартості, за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами на товари, які він виробляє, без податку на додану вартість та акцизного збору;

—товарів, що імпортуються на митну територію України, —виходячи з їх вартості, за встановленими імпортером максимальними роздрібними цінами на товари, які він імпортує, без ПДВ та акцизного збору (але не менше митної вартості таких товарів з урахуванням сум ввізного мита без ПДВ та акцизного збору).

Ставки акцизного збору затверджує Верховна Рада України. Єдина для всіх країн Гармонізована система опису і кодування товарів дає чітке визначення підакцизного товару (це позбавило можливості зменшувати суми акцизного збору).

Якщо підприємець постійно проживає в Україні і реалізує товари вітчизняного виробництва, то акцизний збір на вказані товари не нараховується. У разі реалізації імпортованих товарів, на які немає документів про сплату акцизного збору, акцизний збір нараховується на загальних умовах, виходячи з митної вартості на аналогічні товари.

Терміни та особливості перерахування коштів до бюджетів залежать від різновиду акцизного збору. Якщо це платіж від реалізації імпортованих товарів, то строк його сплати залежить від дати перетинання митного кордону або моменту випуску товару зі складу у вільне використання на митній території України у встановленому порядку (при інших митних режимах — у співвідношенні з цими режимами). Як правило, акцизний збір перераховується до бюджету по мірі реалізації, виходячи з ІІ фактичних оборотів за минулий період.

Ставки акцизного збору єдині на всій території України та забезпечують надходження коштів до державного (з товарів, ввезених на територію України) та

місцевих бюджетів (частково з товарів, вироблених на даній території, за місцем їх виробництва) у співвідношеннях, встановлених Верховною Радою України.

Датою виникнення податкових зобов'язань з продажу підакцизних товарів (продукції) вважається дата, що припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що стала раніше:

— дата зарахування коштів від покупця (замовника) на банківський рахунок платника акцизного збору як оплата товарів (продукції), які продаються, а у разі продажу товарів (продукції) за готівку — дата їх оприбуткування в касі платника акцизного збору, за відсутності такої — дата інкасації готівкових коштів у банківській установі, що обслуговує платника акцизного збору;

— дата відвантаження (передачі) товарів (продукції). Суб'єкти підприємницької діяльності, які імпортують підакцизні товари (продукцію), в обов'язковому порядку при перетинанні кордону їх декларують та надають органам митного контролю декларацію в двох екземплярах, один із яких ці органи відсилають до податкових інспекцій за місцем перебування суб'єктів підприємницької діяльності для справлення акцизного збору.

Власник готової продукції, на яку встановлена ставка акцизного збору в твердих сумах і яка виготовлена на давальницьких умовах, сплачує акцизний збір виробнику (переробнику) не пізніше дня відвантаження готової продукції її замовнику або за його дорученням іншій особі. Умовою відвантаження виробником (переробником) готової продукції, виготовленої з давальницької сировини, його власнику або за його дорученням іншій особі є документальне підтвердження банківської установи про перерахунок відповідної суми акцизного збору на розрахунковий рахунок виробника (переробника).

Терміни сплати акцизного збору:

а) підприємства — виробники алкогольних напоїв сплачують акцизний збір на 3-й робочий день після здійснення обороту з реалізації.

Підприємства вторинного виноградного виноробства сплачують акцизний збір при придбанні акцизних марок на суму, розраховану із ставок акцизного збору на готову продукцію, виготовлену з виноградних виноматеріалів або сусла з використанням спирту етилового;

б) підприємствами — виробниками, які реалізують тютюнові вироби, — щомісяця до 16-го числа місяця, що настає за звітним, виходячи з фактичного обсягу реалізації тютюнових виробів за останній місяць;

в) власниками (замовниками) алкогольних напоїв, що містять спирт питний або етиловий, пиво і тютюнові вироби, які виготовлені на території України з використанням давальницької сировини, — не пізніше дня одержання готової продукції;

г) підприємствами (крім підприємств-виробників), що реалізують алкогольні напої (включаючи спирт питний або етиловий, пиво, тютюнові вироби) і власників давальницької сировини, у яких середньомісячні суми акцизного збору за минулій рік становили понад 25 тисяч гривень, — щодекадно 15—25 числа поточного місяця, 5 числа місяця, що настає за звітним, виходячи з фактичного оподатковуваного обороту за відповідну декаду;

г) підприємствами (крім підприємств-виробників), що реалізують алкогольні напої (включаючи спирт питний або спирт етиловий, пиво, тютюнові вироби), і власниками (замовниками) таких, виготовлених у межах України з використанням

давальницької сировини, у яких середньомісячні суми акцизного збору за минулий рік складали до 25 тисяч гривень включно, а також особами, що займаються підприємництвою діяльністю без створення юридичної особи і мають постійне місце проживання на території України, — щомісяця не пізніше 15 числа місяця, що настає за звітним від фактичного оподатковуваного обороту за минулий місяць.

Акцизний збір не справляється при реалізації підприємствами—виробниками підакцизних товарів на експорт за іноземну валюту на умовах документального підтвердження здійснення експортної операції, а саме:

довідкою установи банку про надходження коштів в іноземній валюті на розрахунковий рахунок платника;

копією вантажної митної декларації з оцінкою прикордонної митниці про перетинання товаром митного кордону України, скріпленою особистою номерною печаткою працівника митниці.

Центральний податковий орган визначає порядок нарахування сум акцизного збору, виходячи з норм Закону від 21 грудня 2000 р. з питань оподаткування окремим видом акцизного збору. Новостворені підприємства, крім підприємств-виробників, що реалізують алкогольні напої, включаючи спирт етиловий або питний, пиво, тютюнові вироби, а також підприємства, що раніше не були платниками акцизного збору, сплачують акцизний збір, виходячи з фактичного оподатковуваного обороту за кожен місяць. Після тримісячного терміну з реалізації підакцизних товарів (продукції) акцизний збір сплачується щодекадно 15—25 числа поточного місяця, 5 числа місяця, що настає за звітним, і щомісяця не пізніше 15 числа місяця, що настає за звітним.

Усі платники акцизного збору, незалежно від того, виник податковий обов'язок в звітному місяці або ні, зобов'язані не пізніше 20 числа місяця, що настає за звітним, подати до органів державної податкової служби за місцем реєстрації розрахунок акцизного збору.

7. Сплата акцизного збору. Акцизні марки

З 1996 року в Україні застосовується специфічний засіб сплати податку, який має назву «бандерольного».

Акцизний збір, фактично, — єдиний податок, в якому застосовується «бандерольний» спосіб сплати, який здійснюється шляхом наклеювання акцизних марок. В Україні акцизні марки з'явилися у 1996 році відповідно до Указу Президента України від 18 вересня 1995 р. «Про запровадження марок акцизного збору на алкогольні напої і тютюнові вироби». Цей нормативний акт визначає марку акцизного збору як спеціальний знак, яким маркуються алкогольні напої і тютюнові вироби, її наявність на цих товарах підтверджує сплату акцизного збору. Реалізація на території України імпортованих напоїв і тютюнових виробів без марок акцизного збору забороняється. У протилежному разі такі товари підлягають конфіскації або знищенню.

Відповідно до пунктів 32—34 Положення про виробництво, зберігання, продаж марок акцизного збору і маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів марки акцизного збору, що не використовуються для маркування товарів через їх пошкодження, приймаються від покупців цих марок для утилізації. Оформлені належним чином пошкоджені марки акцизного збору повертаються продавцю марок, який складає акт про їх знищенння.

Якщо акцизні марки мають явні ознаки підроблення та інші відхилення, то їх за рішенням продавця марок акцизного збору слід надіслати підприєству-виробнику для проведення відповідної експертизи, про що покупцеві марок видається відповідна довідка. Підприєством-виробником є Банкнотно-монетний двір Національного банку України, який виготовляє марки акцизного збору встановленого зразка на замовлення Державної податкової адміністрації України та відвантажує їх регіональним податковим адміністраціям відповідно до рознарядки (зведені заявки-розрахунку на виготовлення необхідної кількості марок).

Після одержання висновку експертизи Банкнотно-монетного двору складається акт, на підставі якого зазначені марки підлягають знищенню, а у разі визнання їх фальшивими або підробленими — надсилаються до органів Міністерства внутрішніх справ. У таких випадках, згідно з Постановою Кабінету Міністрів України «Про виготовлення бланків цінних паперів та документів суворого обліку» Банкнотно-монетний двір Національного банку України має виключне право на виготовлення документів суворого обліку, в тому числі й марок акцизного збору.

Питання для самоперевірки:

- Хто виступає платником акцизу?
- Що є об'єктами оподаткування?
- Назвіть зобов`язання платників податків.

Завдання:

- 1) Законспектуйте матеріал уроку
- 2) ознайомитись з матеріалом за посиланням:
- <https://tax.gov.ua/nk/rozdil-v--podatok-na-dodanu-vartist/> (розділ VI)